

og som ville gøre deres Indflydelse gældende paa Lovforslagets Form. For det første er der den Omstændighed, at Befolkningen og dens Repræsentanter her i Rigsdagen Tid efter anden ere komne til at se helt forskelligt paa de Forhold, her er Tale om, i Sammenligning med, hvorledes den saa paa dem for en Række af Aar tilbage. Det er saaledes ret betegnende, at den højtærede Justitsminister under denne Sags Behandling i Folketinget allerede i 1886 fremsatte den Bemærkning, at da man tidligere, i 1876, behandlede Helligdagsloven, skete det med det Formaal for Øje, at man vilde gøre denne Lov saa lidet generende som muligt. Man vilde altsaa den Gang indskrænke dens Bestemmelser saa meget, som man var i Stand til, hvorimod man under Behandlingen af Lovforslaget i 1886 var kommen ind paa at ville udvide Lovens Bestemmelser, saa at man altsaa i 1886 gif i den stik modsatte Retning af den, man var gaaet 10 Aar i Forvejen ved Behandlingen af Helligdagsloven af 1876. Da der er en saadan Forandring til Stede i Anstuelserne om, hvorledes en Helligdagslov bør være, tror jeg, det høje Ting bør lade dette Hensyn have en ikke ringe Indflydelse paa, hvorledes det nu vil behandle et saadant Lovforslag, og navnlig mener jeg, at det bør have den Indflydelse, at man ikke er saa varsom med Hensyn til de Omraader, man vil lade Loven virke paa, som man var, da Lovforslaget sidst blev behandlet her, men vil undlade at nære Frygt for at gaa betydelig videre, end man den Gang var tilbøjelig til. Jeg er nemlig sikker paa, at selv om man gaar videre, end man nu efter Folketingets Opfattelse tror, der er Trang til, vil Erkendelsen om saa Aar dog komme til Stede om, at Trangen virkelig har været der og er taget til i en ganske betydelig Grad. — En anden Omstændighed, som jeg gerne vil have skulde øve en saa stærk Indflydelse som muligt, er den Kilde, hvorfra dette Lovforslag og dets Forgængere have haft deres Udspring, altsaa den Trang, der har fremaldt Forelæggelsen af de Lovforslag, som jeg betragter det foreliggende som en Fortsættelse af. Denne Trang er kommen til Udtryk paa forskellig Maade og har viist sig at være til Stede, saa vel blandt de handlende som blandt de handlendes undergivne og blandt dem, der beskæftige sig med fysisk Arbejde i Almindelighed. Det er i Henshold til denne Trang, at Lovforslaget oprindeligt er kommet frem. De handlende ønske noget mere Frihed om Søndagene og om Helligdagene, hvilket jo maa siges at være fuldt ud berettiget, eftersom der er saa Mennesker, der ere

saa bundne om Helligdagene som netop de handlende, og det samme gælder selvfølgelig de handlendes undergivne, Handelsbetjentene, og hvem der ellers staar i deres Tjeneste. Men ogsaa blandt Arbejderne har der været en stærk Bevægelse i Retning af at faa mere Frihed om Søndagen. Denne Bevægelse blandt Arbejderne skyldes to Aarsager. For det første har den den almindelige Aarsag, at Arbejderne selvfølgelig lige saa vel som andre Mennesker trænge til at faa en Hviledag om Ugen. Det fysiske Arbejde, de maa udføre, er ofte i den Grad anstrængende og svækkende, at det virker nedbrydende paa deres Sundhed, naar de ikke kunne faa regelmæssig Hvile, og tillige trænger deres Sind ogsaa til oplivende Udspredelser, som bedre kunne sætte dem i Stand til at ansænde deres Kræfter den øvrige Del af Ugen, end om de skulde arbejde uafbrudt hele Ugen, men der er endnu en Omstændighed, jeg maa henlede Opmærksomheden paa, og det er, at Industriens Udvikling har ført med sig, at der bestandig bliver flere og flere overslødige Arbejdere, som ikke kunne finde Beskæftigelse, og for at man nu skal kunne naa hen til at beskæftige saa mange som muligt og sætte saa mange som muligt i Stand til at ernære sig ved deres Arbejde, er ogsaa af den Grund en Indskrænkning af Arbejdstiden nødvendig. Jeg indrømmer, at den Indskrænkning af Arbejdstiden, som her er Tale om, og som der ogsaa var Tale om i det oprindelige Forslag, ikke er af nogen overordentlig stor Betydning, idet den kun gaar ud paa at indskrænke det almindelige Søndagsarbejde, der jo i Almindelighed ikke kan regnes for Dagsarbejde — deri var der i Forvejen en Indskrænkning — men det bidrager i alt Fald noget til, at der kan skabes mere Virksomhed paa den Maade, at flere Arbejdere blive beskæftigede. Det er de Hovedgrunde, der fra først af have bevæget Socialdemokraternes Repræsentanter til at fremkomme med dette Lovforslag, og det er for en væsentlig Del ogsaa blevet affattet saaledes, at det efter Forslagsstillernes Formening nogenlunde tilfredsstillende de Aar, der maatte stilles til et saadant Forslag, idet det indeholdt et Forbud ikke alene mod Handel, mod Butikkernes Aabning om Søndagen, men ogsaa mod alt andet Arbejde, idet Lovforslaget selvfølgelig dog havde foreskrevet forskellige Undtagelser, forskellige Arbejder, som man mente ikke kunde opfattes og derfor blive tilladte. Endvidere var der givet Myndighederne en vis Bemyndigelse til at gøre Undtagelser fra Loven paa Omraader, hvor det var nødvendigt at foretage bestemte